

אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

הפקולטה למדעי הרוח ע"ש לסטר וסאלי אנטין
בית הספר להיסטוריה ע"ש צבי יעבץ

מפגשי פורום רובין תשפ"א

יום שלישי, 20 באפריל, 2021

14:15 – 15:45

מפגש בזום: <https://us02web.zoom.us/j/81677868062>

*יש להיכנס למפגש עם שם מלא

יו"ר: פרופ' מירי שפר-מוסנזון
ראשת ביה"ס להיסטוריה

מרצה:

ד"ר עלמה איגרא

מכון ון ליר בירושלים

תזונה בעת חירום: חלב ומדע ביצירת סטנדרטים לסיוע הומאניטרי בוינה 1919-1921

מיד לאחר מלחמת העולם הראשונה הפכה וינה המורעבת ל"מעבדה" ייחודית למדעי התזונה של המאה העשרים. גופים הומאניטריים, רפואיים, חקלאיים ודתיים רבים מאירופה ומארה"ב פעלו יחד בעיר האוסטרית בקרב חברה שנמצאה במשבר עמוק בניסיון לבחון מה הוא הרעב האנושי וכיצד ניתן לטפל בו באמצעים מדעיים. ההרצאה מתמקדת במשלחת מדעניות בריטיות שפעלה בוינה בין השנים 1919 ו-1921 ובחנה מחסור תזונתי דרך סדרת ניסויים בבעלי חיים ובבני אדם. ההרצאה מתבססת על ניתוח של יומני המחקר האישיים של המדעניות, פרוטוקולים מגופי המחקר שלהן, ומסמכים מאגודות מדעיות אוסטריות וגרמניות. מטרתה לספר על האופן בו מדע נוצר מתוך תנועה דו-כיוונית של ידע ורעיונות לגבי הגוף האנושי: המדעניות הבריטיות שיתפו פעולה עם חוקרים אוסטרים מקומיים ואימצו את סטנדרט המדידה התזונתי שלהם, NEM, שהציע למדוד תזונה ביחידות חלב במקום ביחידות קלוריות. החוקרים האוסטרים, מצידם, אימצו לראשונה תיאוריות ויטמינים בתזונה שהגיעו מהעולם האנגלו-אמריקאי. שיתוף הפעולה הזה, ובעיקר האופן בו גישות מדעיות נמסכו זו בזו, פעל גם על המציאות המטריאלית של המדע – הכלים והגופים בהם נוצרה אמת מדעית. במוקד ההרצאה רצף ניסויים שבהם חלב אנושי וחייתי נמדדו והושוו זה לזה: חולדות מעבדה הוזנו בחלב מגופן של נשים ומגופן של פרות על מנת להשוות ולחקור את הבסיס המשותף לכל סוגי החלב.

בסיום הניתוח של המקרה היונאי, אציע מספר מסקנות רחבות יותר מעבודתי על סטנדרטים מדעיים בתזונה מסוף המאה ה-19 ועד לאמצע המאה העשרים. אסכם בקצרה כיצד סטנדרטים כאלה השתמשו בגופם של בעלי חיים ומה הם התנאים בהם מומחיות מדעית בתזונה יצרה מדיניות פוליטית בריטית. לטענתי, מדידה מדעית של מזון הייתה תנאי לשיח פוליטי בריטי על-אודות משאבי הטבע לא רק באיי בריטניה אלא גם בקולוניות שלה, במערכת ה-commonwealth ובגופים הבינלאומיים בהם הייתה חברה.